

POSTANOWIENIE

20 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 20 września 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku P. L.

z udziałem J. K.

przy udziale Prokuratora Prokuratury Regionalnej w Krakowie

o ubezwłasnowolnienie,

na skutek skargi kasacyjnej P. L.

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 13 grudnia 2023 r., I ACa 761/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca P. L. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie, którym oddalono apelację skarżącego w sprawie o ubezwłasnowolnienie prowadzonej z udziałem J. K. oraz Prokuratora Prokuratury Regionalnej w Krakowie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał oczywistą zasadność skargi. Przedstawił przy tym argumentację odnoszącą się do dwóch kwestii. Pierwszą z nich było niewłaściwe, zdaniem

wnioskodawcy, przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że ustalony w sprawie stan uczestniczki nie uzasadnia jej ubezwłasnowolnienia całkowitego. Skarżący zaprezentował przy tym obszerną argumentację dotyczącą art. 13 § 1 k.c., niedonoszącą się jednak wyłącznie do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, lecz wzbogacającą ten stan o wyrażenie osobistych przekonań wnioskodawcy co do prawidłowego kierunku oceny dowodów, przede wszystkim co do jakości usług opiekuńczych, z których korzysta uczestniczka. Drugi wątek wywodów wnioskodawcy dotyczył pominięcia, jako spóźnionych, wniosków o zwrócenie się do MOPS w T. w celu uzyskania określonych informacji. Skarżący podnosił przy tym, że nie mógł powołać tego dowodu wcześniej, gdyż próba samodzielnego uzyskania informacji we wspomnianej instytucji zakończyła się odmową ich udostępnienia.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (zob. postanowienie SN z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (zob. postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

Uzasadnienie wniosku skarżącego wymaganiom tym nie odpowiada i sprowadza się do powtórzenia zarzutów kasacyjnych oraz skróconej, zmodyfikowanej wersji ich uzasadnienia. Wnioskodawca nie przedstawił natomiast argumentacji wymaganej przy powołaniu się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zdolnej do przekonania o "oczywistej" zasadności skargi.

Odnosnie do potrzeby zastosowania w sprawie art. 13 § 1 k.c. i zrealizowania się powszechnie akceptowanej w orzecznictwie, choć niewyrażonej w tym przepisie wprost przesłanki, by ubezwłasnowolnienie służyło dobru osoby, której dotyczy postępowanie w sprawie o ubezwłasnowolnienie, skarżący przedstawiał bowiem przede wszystkim argumentację nieznajdującą odzwierciedlenia w ustaleniach Sądu Apelacyjnego. Dotyczy to m.in. twierdzeń o sprawowaniu faktycznej opieki nad uczestniczką przez wynajęte do tego osoby „w sposób absolutnie naganny” i nakierowany na „uzyskanie od niej świadczeń czy prawa do mieszkania”. W sprawie nie ustalono również, by uczestniczka była „zaniedbana, ciągle ubrana w tej samej koszuli”, a dotychczasowa opiekunka „wywierała [...] negatywny wpływ, który objawia się poprzez manipulowanie oraz nastawienie negatywnie do jedynych członków rodziny” (wszystkie cytaty – s. 9 skargi).

Należy w tym miejscu przypomnieć, że zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Z przepisem tym skorelowany jest art. 398³ § 3 k.p.c., z którego wynika, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Argumentacja pomijająca te unormowania nie może być zatem obecnie brana pod uwagę, a w konsekwencji nie może przemawiać za tym, by zaskarżone orzeczenie, którego skutkiem jest prawomocna odmowa ubezwłasnowolnienia, było oczywiście nietrafne, a skarga kasacyjna, eksponująca rzekome wadliwości rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego, mogła być uznana za oczywiście zasadną.

Co się z kolei tyczy kwestii postępowania dowodowego, to o konieczności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie świadczy pominięcie przez Sąd Apelacyjny dowodu z informacji, które miałyby zostać uzyskane od organu pomocy społecznej. Ocena tego argumentu, dokonana w granicach wyznaczonych ramami postępowania w przedmiocie tzw. przedsądu, prowadzi do wniosku, że podnoszone przez skarżącego okoliczności nie świadczą o tym, by wniosek o zwrócenie się do MOPS w T. nie był spóźniony – przeciwnie, skoro wnioskodawca twierdzi, że próbował uzyskać przedmiotowe informacje

samodzielnie, to przyznaje tym samym, iż, obiektywnie rzecz biorąc, miał możliwość wystąpienia z wnioskiem dowodowym – wiedział bowiem, że wspomniany organ dysponuje informacjami, które z punktu przedmiotu postępowania oraz dokonanej przez skarżącego oceny przydatności określonego materiału dowodowego, miały znaczenie dla postępowania. Argumentacja skarżącego nie przekonuje również, by naruszeniem przepisów postępowania prowadzącym do wniosku o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej było nieprzeprowadzenie wspomnianego dowodu z urzędu.

Jedynie na marginesie wypada zauważyć, że – wobec oddalenia wniosku o ubezwłasnowolnienie – Sąd Apelacyjny na podstawie art. 558 § 2 k.p.c. jest zobligowany do zawiadomienia sądu opiekuńczego (sądu rejonowego) o potrzebie ustanowienia dla uczestniczki kuratora dla osoby niepełnosprawnej. W aktualnym stanie prawnym, czyli po zmianie art. 183 k.r.o. dokonanej z dniem 15 lutego 2024 r., kurator taki może być przez sąd opiekuńczy powołany do reprezentowania osoby niepełnosprawnej (art. 183 § 1¹ k.r.o.). Przyjęty obecnie model wspieranego podejmowania decyzji zakłada, że kurator udziela tej osobie wsparcia w prowadzeniu wszelkich spraw, spraw określonego rodzaju albo załatwieniu określonej sprawy. Uzyskanie przez kuratora statusu przedstawiciela ustawowego osoby niepełnosprawnej pozwala na wywołanie przez działania kuratora skutków prawnych w szerszym zakresie, adekwatnie do wskazanych przez sąd opiekuńczy w postanowieniu o ustanowieniu kuratora – jednostkowo lub kategorycznie – spraw, w których jest on uprawniony do reprezentowania osoby niepełnosprawnej. Przekonanie skarżącego o potrzebie zastosowania bardziej intensywnych środków wsparcia uczestniczki może być zatem zrealizowane nie tylko z zastosowaniem instytucji ubezwłasnowolnienia.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]